СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 248. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го ЖОВТНЯ 1950. No. 248. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 25, 1950 VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПОЧАЛИ ВИАРЕШТОВУВАТИ ЧУЖИХ КОМУНІСТІВ

Вашингтон, 23 жовтня. — Департамент справедливости почав запроторювати до тюрми провідних комуністичних чужинців, щоб їх депортувати до їхніх країн, як це приписано в Акті про Внутрішню Забезпеку. За останніми інформаціями арештовано досі 19 осіб, з того числа чотири в Ню Йорку. Арештованих вважають на „найважливіших" з-поміж 86, які призначені на арешт в першу чергу. Департамент справедливости пояснює, що деякі з призначених на арешт уже давніше мали бути депортовані, одначе виконання постанови відложено з якихсь причин.

Закон постановляє, що арештованого підривного чужинця можна тримати в тюрмі шість місяців, а коли його не вдасться депортувати, тоді він може бути випущений і оставати на волі під доглядом влади. Досі багато чужих комуністів не можна було депортувати, бо жадна країна не хоче їх прийняти. Свіжо арештовані будуть приміщені в іміграційній станції на Елис Айленд у Ню Йорку і там вижидати дальшої долі. — Між арештованими в Ню Йорку находиться Андрій Дмитришин, голова української секції Міжнародного Робітничого Ордену. Проти нього покінчено поступування перед Іміграційною Службою і він уже мав бути депортований. В інших містах арештовано по кілька осіб з Росії, з Польщі, з Югославії і ін. країн.

Рада Контролі для Підривних Осіб.

Згідно з постановами нового закону президент Труман назначив п'ять осіб до Ради Контролі для Підривних Осіб. На чолі ради стоїть республіканець, Сет В. Річардсон з Вашингтону. Рада має обов'язок наказати переслухання для таких осіб, які не зголосяться до реєстрації на підставі Акту про Внутрішню Забезпеку. Саме в понеділок минув речинець до добровільної реєстрації комуністів і інших підривних осіб. Тому, що досі ніхто з них не зголосився ані про-комуністичні організації не зголосили своїх урядовців, департамент справедливости дає нагоду самим урядовцям зголоситися впродовж дес'ять днів, а коли вони цього не роблять, департамент справедливости почне їх зголошувати до Ради Контролі, а ця знову дасть їм нагоду до переслухання перед евентуальною реєстрацією. Це повільна процедура, яка може тривати роками, одначе поставить комуністів під контролю уряду.

КОРСІ ДОРАДЖУЄ БРАТИ ФАХОВИХ РОБІТНИКІВ З-ПОМІЖ ДІПІСТІВ

Ню Йорк. — Стейтовий промисловий комісар Едвард Корсі виявив, що він звернувся до промисловців стейту Ню Йорк, щоб вони використали фахових робітників, які ще не приїхали з европейської скитальщини як діпісти для праці під теперішню пору. На його думку в Европі находиться ще 30,000 фахових діпістів, які могли б придатися в Америці. Він написав листа до 900 вирібників, щоб вони спровадили їх через Краєву Комісію для Розселення Діпістів. Комісія має приміщення під ч. 150 при Іст 35 вулиця в Ню Йорку і туди треба звертатися за новими робітниками з-поміж европейських діпістів.

● **Дістала відшкодування** в сумі дол. 158,000 за смерть чоловіка, що згинув під колесами нюйоркського собвею перед двома роками. Ці гроші дістала Анна Гейс, вдова по шофері, зайнятім при Рейлвей Експрес Компані. Відшкодування заплатить місто.

ВТРИМАННЯ МИРУ НЕ Є ДЕШЕВЕ, КАЖЕ ГАРИМАН

Ню Йорк. — З нагоди відкриття девятнадцятого Форуму щоденника Геральд Трибюн у готелю Валдорф Асторія спеціяльний дорадник президента Трумана В. Аверел Гариман остеріг світ, що боротьба за втримання миру не буде дешева і буде довго тривати. У своїм рефераті про „Мобілізацію Сили Америки для Забезпеки Світу" Гариман підчеркнув моральну силу Злучених Держав у їх змаганні до порозуміння зі Совєтами, одначе Совєтська Росія поломила всі договори в справі втримання незалежности Східної Европи та в справі признання суверенности націоналістичного Китаю. Він теж пригадав на дволичність Совєтів в справі Манджурії. Крім Гаримана говорив ще Леон Г. Кайзерлінг, голова Президентської Ради Економічних Дорадників. Він говорив про експансію продукційної сили ЗДА замість контролі над продукційністю.

ВЕРХОВНИЙ СУД ДОЗВОЛЯЄ ПРОВІРКУ ЗАКОНУ КОМУНІСТИЧНІЙ ВЕРХІВЦІ

Вашингтон. — Верховний Суд Злучених Держав розглянув відклик одинадцяти провідних комуністів, засуджених федеральним судом у Ню Йорку за змову для насильного скинення американського уряду і призначив їм день 4 грудня на переслухання. Одначе Верховний Суд виразно зазначив, що не прихиляється до відклику проти несправедливої поведінки судді Гарольда Медіни, як закидають засуджені, навпаки, Верховний Суд відмітив, що поведінка підсудних проти судді підчас процесу була визивом усієї приличности. За те суд прихиляється до внеску оборони, щоб переслухати закиди засуджених проти конституційности Акту Смита, на підставі якого вони були засуджені на п'ять років тюрми і $10,000 грошевої кари. Відклику адвокатів, які боронили засуджених комуністів і поламали засади адвокатської приличности, чим виставили себе на кару тюрми, яку наложив на них суддя Медіна, Верховний Суд докищо не розбирав. Оба присуди були потверджені апеляційним судом у Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● **Забороняють польському кореспондентові приїзду** до Ню Йорку для передавання звітів з Об'єднаних Націй. Ним є Станіслав Бродскі з варшавської газети „Трибуна Люду". На його відклик ген. прокуратор у Вашингтоні пробує підшукати спосіб, щоб йому дати законний дозвіл.

● **Затонув корабель** Норт Вояжер, навантажений вугіллям, недалеко побережжя Нової Фундляндії. Він належав до грецької корабельної лінії.

● **Згоріло 35 псів** у звіринній крамниці у Филаделфії. У Сиссетон в Савт Дакоті, згоріла департаментова крамниця вартости пів мільйона долярів.

● **Помер Генрі Стимсон**, колишн. секретар війни, у 83 році життя. — Він був членом кабінету за чотирьох президентів.

● **На похороні поетки** Едни Ст. Вінсент Миллей, в Остерліц, Н. Й., читали вимки з її творів. У похороні взяли участь тільки 25 найближчих приятелів й членів родини.

Полковник Василь Коваль новим командантом У. П. А.

З кол Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради потверджують повідомлення агенства Асошіейтед Прес, що головне командування Української Повстанської Армії, після геройчної смерти ген. Тараса Чупринки в бою з большевиками в березні цього року, перебрав полковник УПА, Василь Коваль. Новий командир УПА був одним з найближчих співробітників ген. Тараса Чупринки та займав високе становище в його штабі від початку організації УПА та впродовж вісім років її існування і боротьби проти німців і большевиків. Подробиці щодо особи нового командира, його походження та його діяльности перед вступленням в УПА, держиться — зі зрозумілих конспіративних вимог підпільної боротьби — в строгій таємниці. Висловлюється переконання, що український загал як на Рідній Землі так і на еміграції виявить полк. Василеві Ковалеві таке саме довір'я, як його мав сл. п. генерал Тарас Чупринка та яке належиться і на яке заслуговує головний командир революційної збройної сили українського народу.

Поляглий ген. Тарас Чупринка — Роман Шухевич

Після геройчної смерти ген. Тараса Чупринки, головн. команданта Укр. Повстанської Армії, немає вже причин держати в таємниці його справжнього прізвища, його походження та його діяльности і життя, всецело відданих на службу своєму народові і його боротьбі за волю.

Ген. Тарас Чупринка — це революційний псевдонім Романа Шухевича, уродженця Західної України, колишнього студента львівської політехніки, довголітнього члена Української Військової Організації і опісля Організації Українських Націоналістів, члена Українського Пластового Уладу, куреня „Чорноморців", відомого серед студентства, молоді і старшого громадянства суспільно-громадського діяча та довголітнього в'язня польських тюрем за революційну діяльність. Сл. п. ген. Тарас Чупринка — Роман Шухевич був відомий не тільки своєю всебічною активністю, але й своїм

(Докінчення на ст. 4-ій)

ВИШИНСЬКИЙ ПОРІВНЮЄ ПРЕЗ. ТРУМАНА З ГІТЛЕРОМ

Лейк Соксес, 24. жовтня. — Совєтський міністер закордонних справ, Андрей Вишинський, порівнював вчора президента Трумана з Гітлером, заявляючи, що в своїй промові в Сан Франциско Президент накреслив шлях американської політики на гітлерівський лад з-під знаку „гармати замість масла". В своїй двогодинній промові в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, Вишинський віддав найбільше місця нападам на „правлячі кола Злучених Держав", запевняючи при цьому, що Совєтський Союз не тільки „вірить в мир", але теж „готовий поробити в майбутньому дальші зусилля для розв'язки проблеми контролі атомової зброї". В слід за цим він заповів совєтську резолюцію, що називатиметься „декларацією для усунення загрози нової війни та закріплення миру і безпеки між народами". В цьому добачується новий совєтський маневр для дальших дебат в справі контролі атомової зброї, яку Совєти намагаються оформити так, щоб тільки вони могли контролювати, але щоб ніхто не міг контролювати їх.

АЧЕСОН ЗАПОВІДАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ ВСЯКОГО АГРЕСОРА

Вашингтон. — З нагоди п'ятиріччя Об'єднаних Держав переслав секретар стейту Дін Ачесон послання до американських бройних сил в Кореї, а в посланні заповів, що на випадок нової комуністичної агресії „вільний світ, як цілість, буде приготований". Ачесон пригадав, що початковий тягар стримання комунізму в Кореї спав на Злучені Держави тому, що ЗДА були єдині, які мали таку силу, що могла це зробити. „Я радий сповістити вас, що Об'єднані Держави працюють тепер над способами, якими вільний світ як цілість мав би послугуватися для охорони перед нападом". Він ще сказав, що після перемоги Корея стала символом змагань вільного світу для її відбудови, чим тепер зайняті О. Д.

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА В РІЧНИЦЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Лейк Соксес, 24. жовтня. — Сьогодні, в п'яту річницю створення Організації Об'єднаних Націй, президент Труман виголосить тут другу важливу промову про американську закордонну політику, після зустрічі з ген. Мек Артуром минулого тижня.

Заповідається, що головною темою виступу Президента буде збільшення ролі Об'єднаних Націй в світових справах після подій в Кореї.

У великій залі Флошинг Медов заповнено поверх 2,500 місць, при чому 777 місць зарезервовано для офіційних дипломатичних представників, — 347 місць для представників преси і радія, 600 ділових місць для делегатів і їх штабів, 150 місць для представників неурядових агенцій та 433 місця для секретаріяту і публіки. — Побут президента Трумана в Ню Йорку та його поїздку і виступ в Об'єднаних Націях охороняє 1,393 полисменів, головно від принагідних прохожих по трасі переїзду.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ВРЯТУВАЛА О. Н.

Лейк Соксес, 24. жовтня. — Американський представник в О. Н., республіканський дорадник державного секретаря Діна Ачесона, Джан Фостер Даллес, заявив вчора напередодні п'ятої річниці Об'єднаних Націй, що свій рятунок вони завдячують американській армії. Без американської акції в Кореї, Об'єднані Нації, по думці Даллеса, були б „такі мертві, як Ліга Націй".

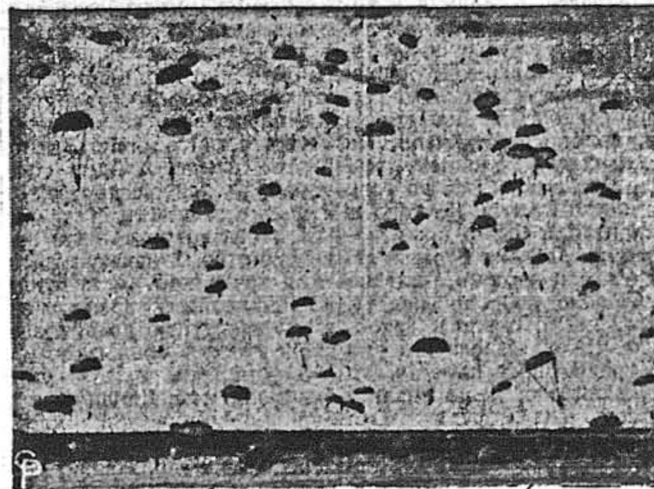
ФРАНЦІЯ ВИДВИГАЄ СВІЙ ПЛЯН ОЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ

Париж, 24. жовтня. — Французький уряд, погодившись принципово на включення Західної Німеччини в загальну західно-европейську оборону, рішив предложити Національній Асамблеї для потвердження окремий плян озброєння Німеччини, що опісля французький представник заступатиме на спільних нарадах в тому, що він пропонує створити німецьку збройну силу не на німецькій національній базі, але виключно в рямках спільної европейської оборони та під спільним командуванням.

● **Совєтський заступник** премієра Молотов виїхав з Праги до Москви, після конференції міністрів закордонних справ сателітських країн. При цій нагоді пригадується, що Молотов відбував „конференції" в Китаю безпосередньо перед агресією в Кореї.

НЕГОДУЮТЬ НА БРИТАНСЬКІ ПЛЯНИ ДЛЯ ПРИЗНАННЯ ЧЕРВОНОГО КИТАЮ

Вашингтон, 24 жовтня.— Винахідчива дипломатія Великобританії в справі признання комуністичного Китаю викликала лихе враження у Вашингтоні головно тому, що лондонські делегати пробують допустити задніми дверми червоних китайських делегатів до Об'єднаних Держав. Ця справа може найти належний відгомін серед конгресменів, як тільки вони з'їдуться після виборів до столиці. Перед О. Д. є під теперішню пору зголошених дві резолюції, які можуть бути рішальними для долі Китаю. Британська резолюція змагає до того, щоб признати владу в країні такої групи, яка на ділі має контролю над більшою частиною території; резолюція Куби, підтримувана ЗДА, має на увазі чотири умови, заки, якийсь уряд буде міг мати право висилати свого репрезентанта до О. Д. Такими умовами є: Справжня контроля території, загальна згода населення на нього, спосібність зголошеного уряду ввести в життя чартер О. Д. і пошана зголошуючого уряду для основних прав людини, які випрацювала комісія О. Н.

ПОЛК АМЕРИКАНСЬКИХ ПАРАШУТИСТІВ зробив десант в запіллі комуно-корейської армії, розбитої в Пйонґянґ, відтинаючи їй шляхи втечі до Манджурії. В американське оточення впало поверх 80,000 комуністів, що їх тепер винищується. Вміжчасі, парашутисти, що дослівно „злетіли з неба" разом з гарматами і легкими танками, вже злучилися зі своїми військами, що наступали на землі.

АЛІЯНТИ ЗМЕНШУЮТЬ ТЕМПО ПЕРЕД МАНДЖУРСЬКИМ КОРДОНОМ

26.000 ЧЕРВОНИХ ВЗЯТО В ПОЛОН ПРОТЯГОМ 24 ГОДИН.

Токіо, 24. жовтня. — Аліянтські війська в Кореї, дійшовши до лінії около 50 миль від корейсько-манджурського кордону та переправившись через ріку Чонгчон, останню ще природню перешкоду перед кордоном, зменшили темпо свого походу, висилаючи наперед тільки патрулі. Це не з огляду на ворожий спротив, який практично перестав існувати в організованому порядку, як головно з метою не допустити до зайвих інцидентів на самих кордонах та очищуючи здобутий терен від ворожих недобитків, що могли б почати творити партизанські групи. В поході беруть участь теж британські, австралійські та інші війська Об'єднаних Націй, що разом з американцями і південними корейцями ведуть „поліційну акцію" проти комуністичної агресії. Похід відбувається в двох напрямках на заході і сході. На заході американські та аліянтські війська віддалені ще тільки 25 миль від міста Канґє, — вже майже на манджурському кордоні, тоді як на сході південно-корейські війська доходять до місцевости Чанґгунґ в напрямку на Тангчон та в півн.-західному напрямку до ріки Ялу, що й творить корейсько-манджурський кордон. — Ворожого спротиву, на який натрапляється в поодиноких місцях, вже майже не береться до уваги, бо він не є зорганізований і не має жадного серіозного значення. В міжчасі в аліянтський полон попадають вже цілі ворожі армії. Протягом останніх 24 годин взято в полон поверх 26.000 комуністичних вояків, збільшуючи загальну кількість полонених до 120,000. Від початку війни комуністи втратили военного матеріялу, що вистачив би на повне озброєння 12 піхотних і дві панцерні дивізії. Між здобутим або знищеним матеріялом є теж 500 совєтських танків. Американська авіяція продовжує винищувати останки ворожих недобитків, що більшими і меншими валками намагаються втекти до Манджурії. Погоню за ними очолюють тепер скинені з кінцем минулого тижня на північ від Пйонгянг американські парашутисти, тоді як Перша Кавалерійська Дивізія, яка досі була першою на фронті, була відкликана в запілля до Пйонґянґ. Війна в Кореї зближається до свого переможного для аліянтів кінця.

НАГІНКА НА КОМУНІСТИЧНЕ ПІДПІЛЛЯ В ЗВІЛЬНЕНІЙ КОРЕЇ

Сеул, Корея, 24. жовтня. — Місцеві корейські поліційні власті вже відразу почали нагінку на комуністичне підпілля, що з наказу комуно-корейського уряду було зорганізоване і залишилося після відступу червоних. На підставі переловлених документів виявляється, що комуно-корейський уряд залишив за собою около 200,000 комуністів та їх симпатиків для ведення підривної роботи явними і скритими комуністичними методами. Їх означено як „війська окремих доручень". Деякі з них мають за завдання навіть прикидатися ворогами комуністів, щоб в той спосіб маскувати свою підривну роботу. Комуністичному підпіллю залишено укриту зброю та всілякий технічний виряд, включно з радіовисильнями. Південно-корейські власті вже перевели цілий ряд арештів.

20,300 АЛІЯНТСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ ЖЕРТВОЮ КОМУНІСТИЧНОГО НАРОДОВБИВСТВА

Токіо, 24. жовтня. — З американських джерел повідомляється, що на підставі тимчасових загальних підрахунків, комуно-корейські варвари під проводом і за вказівками своїх совєтських „соратників" вбили досі 20,300 аліянтських воєнно-полонених, в тому 20,000 південних корейців і 300 американців. Підрахунки ще далеко не є повні і теж не зібрано ще всіх матеріялів та доказів цих чергових страшних злочинів большевизму. Доходження продовжуються та підготовляється міжнародний суд на лад того, що відбувся в Нюрнберзі над німецькими воєнними злочинцями. Трьох високих представників комуно-корейських воєнних злочинців є в руках аліянтів. Інші вже втекли до Манджурії, або ще намагаються туди дістатися. Виявлені досі комуністичні злочини та злочини народовбивства зібрані в кількадесять окремих судово-кримінальних справ. Слідство продовжується.

ПРЕДСТАВНИКИ ЧЕРВОНОГО КИТАЮ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ В ДЕБАТАХ ЩОДО ФОРМОЗИ

Токіо, 24. жовтня. — Пейпінґська радіовисильня повідомила, що комуно-китайський премієр Чоу Ен-лаї звернувся до генерального секретаря О. Н., Тріґве Лі, щоб він поробив відповідні заходи для приїзду та участи комуно-китайської делеґації в дебатах Ради Безпеки в справі Формози. Він прохає Тріґве Лі полагодити насамперед формальності приїзду цеї делеґації до Ню Йорку. — Вона приїхала б до Чехословаччини і там очікуватиме американської в'їздової візи. — Минулого тижня премієр Чоу, що є рівночасно міністром закордонних справ, заявляв, що його уряд не думає скористати зі запрошення Ради Безпеки та не візьме участи в дебатах, вважаючи справу Формози внутрішньо-китайською, до якої Рада Безпеки немає жадного відношення. Тепер, виходило б, він змінив свій погляд. З державного департаменту у Вашингтоні повідомили, що комуно-китайська делеґація, — правдоподібно, дістане в'їздові візи, не зважаючи на новий Акт Внутрішньої Безпеки, що замикає комуністам та іншим тоталітаристам в'їзд до Злучених Держав.

В СВІТІ

● **„В світлі міжнародного положення"** зроблено цілий ряд змін в австралійському уряді, іменуючи м. ін. дотеперішнього міністра внутрішніх справ, Филипа МекБрайда, міністром оборони.

● **Ще один британський** рибальський корабель захопили Совєти на Білому Морю минулої суботи.

● **Польського віце-консуля** в Тулюзі заарештували французькі власті під закидом шпигунства в користь большевиків.

● **Воліють їхати до Африки** ніж до Совєтського Союзу навіть еспанські комуністи, що їх рішили депортувати французькі власті — повідомляє „Голос Америки".

● **Болгарія внесла** до Об'єднаних Націй чотири нові зажалення проти Греції за порушення кордону.

● **Норвежець Тріґве Лі**, филипінець ген. Карльос Ромульо, мексиканець д-р Паділля Нерво та індієць сер Бенеґаль Рау і сер Рамасвамі Мудаліяр є кандидатами на генерального секретаря Об'єднаних Націй.

● **Після поразки в Кореї** заповідаються нові совєтські агресивні спроби в Німеччині.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СМЕРТЬ КОМАНДИРА

Генерал-лейтенант Тарас Чупринка — Роман Шухевич, легендарний командир героїчної Української Повстанської Армії та голова Генерального Секретаріяту УГВР, поляг смертю відважних на полі слави в боротьбі за Самостійну, Соборну Українську Державу. Цю потрясаючу вістку передали з українських джерел — Закордонного Представництва УГВР та Місії УПА — міжнародні пресові агенції і її потверджено. Подробиці і обставини бою, в якому УПА зложила свою найвищу жертву в особі свого командира, ще невідомі. Подано тільки, що він відбувався в місцевості Білогорща, в підсовєтській Україні недалеко Львова, де ген. Чупринка мав свою останню зимову головну квартиру та на яку напали совєтські війська. Це трапилось в березні цього року.

В обставинах повного розгару підпольної боротьби проти найбільш жорстокого окупанта годі сподіватись всіх подробиць про обставини героїчної смерти ген. Чупринки. Це й не є найважливіше. Про нього говорить факт, що Він був командиром армії, яка в найтяжчих обставинах національного лихоліття майже голіруч і без будь-якої допомоги чи хоч би тільки надії на допомогу стала на прю з наймогутнішими тоді воєнними потугами світу: зразу німецькою і опісля російсько-большевицькою. Він довгих вісім років видержав в тій нерівній, героїчній боротьбі. В своїй відозві до вояків УПА з нагоди формального закінчення другої світової війни, ген. Чупринка закликав „дотримати зброю в руках до тієї хвилини, доки східний сатрап не буде поконаний". Висловлене в цій відозві до своїх вояків твердження: „Я впевнений, що зброї, яку одержали Ви з рук нації, не посоромите і прийдешнім поколінням передасьте своє ім'я, вкрите безсмертною славою!" — ген. Чупринка виконав сам, як його виконували і виконують бійці командуваної ним безсмертної УПА.

Героїчна смерть ген. Чупринки — це велика і болюча втрата для українського народу і його визвольного руху. Але ворог помиляється, як думає, що вбивши команданта, він вб'є армію і нарід. З тою ж бо метою він вбив отамана Петлюру і полк. Коновальця. Але як після них прийшов ген. Чупринка, так і після нього прийде новий коваль української волі і вони приходитимуть завжди, аж доки ідея, яку вони репрезентують та за яку вони боролись і життя своє віддали не буде здійснена всеціло і невідклично.

Ген. Чупринка був виріс понад голови усіх інших більших і менших сучасників. Його авторитет, навіть в складних обставинах підпільної боротьби та розсвареної політичної еміграції, був безспірний, бо не опирався на партії, тільки на народі та його боротьбі. Ми знаємо це не тільки з його заяв, але й з його діл. І це він залишив в освяченому Його кров'ю заповіті для своїх вояків і свого народу: єдність народу у визвольній боротьбі аж до перемоги!

Ця ідея мусить стати дійсністю для кожного українського патріота. Над свіжою, невідомою могилою командира УПА в ці дні все-національної жалоби, в обличчі цеї чергової найвищої жертви українського народу в боротьбі за визволення, на пам'ять цього безсмертного Лицаря, хай кожний українець загляне в свою душу та зробить постанову, яка робила б його гідним належати до народу, що в найгрізніші дні світового лихоліття видав Чупринку і УПА, якою він командував. Цею постановою буде: беззастережно і на смерть вірно служити своєму народові та здобути йому волю, або згинути в боротьбі за неї. Тільки тоді кров ген. Чупринки і тисячів його вояків не буде пролита намарно, тільки тоді їх могили не топтатиме ворожий чобіт, а їхні безсмертні імена будуть навіки записані у величньому Пантеоні, що його збудує для своїх Героїв вільна, від нікого незалежна, Соборна Українська Держава.

Модернізування канадійської конституції

З початком жовтня відбулася в Квебеку конференція в справі канадійської конституції. Її ціллю було піднайти способи, як поправити „Бритиш Норт Амеріка Акт", який є основою канадійської самостійности. Приявними на конференції були премієри усіх десяти провінцій і премієр Канади, Луїс Ст. Лоран. Вибрано комісію правників, яка буде порозумуватися листовно, а потім буде скликана третя, конституційна конференція, в Оттаві на день 4 грудня 1950 р.

Оце коротка вістка, яка появилася в американських газетах про другу конституційну конвенцію. Майже рік краєвий і провінціональні уряди завзято працювали над змодернізуванням конституції в такому напрямі, щоб вона відповідала потребам теперішнього часу. Згадані уряди виказують невдовілля з того, що конституція була складена й ухвалена як акт британського парляменту, а це пригадка на колишні колоніяльні части. Тепер уже самий британський парлямент обстоює думку, щоб цю справу усунути з британського законодавства і передати самій Канаді. Парлямент одначе висловлює бажання, щоб канадійці придумали методи, як конституцію поправити.

Досі британський парлямент завжди поправляв згаданий Бритиш Норт Амеріка Акт (з 1867 р.). Цей акт, який створив федерацію кольоній, ясно відмежував законодавство провінціональних леґіслатур від законодавства федерального парляменту, отже поклав основу під федеративний устрій Канади, який нагадує конституційний устрій Злучених Держав. Звязок між Канадою й Великобританією втримується в такий спосіб, що при федеральнім уряді в Оттаві находиться осідок британського генерального губернатора Канади, а в провінціональних столицях є осідок заступників губернатора.

Якщо Канада хотіла в минулому зміни конституції, тоді британський парлямент сповняв її волю майже без дискусії. Вистачало, щоб канадійський парлямент ухвалив спільну резолюцію в сенаті й палаті послів, щоб британський парлямент ухвалив бажані поправки. У практиці сама Канада зміняла свою конституцію, а британський парлямент давав тільки свою теоретичну згоду на поправки, але тому, що Канада вважає себе тепер самостійною країною, вона хотіла б ще й це змінити.

Тепер ідеться тільки про випрацювання системи, як довести до згоди між провінціональними і федеральним додатком до конституції, який давав би спроможність в майбутності швидко поправляти конституцію, а на тепер зберегти рівновагу між владою федерального і провінціональних урядів, які обстоюють ще й свою суверенність.

Це не легка справа, бо Канада не є одно-національною країною. Деякі провінції замешкалі здавна французами і вони обстоюють свою національно-етнічну окремішність. Отже треба придумати відповідний поділ урядових справ. Над таким поділом саме працюють конституційні конференції, з яких третя заповіджена на початок грудня.

Попередні конференції зробили важливий поступ у випрацюванні нової конституції. Зроблено поділ між постановами для краєвого уряду і постановами для провінціональних урядів. Постанови для краєвопо уряду можуть бути ухвалені самим федеральним парляментом без згоди провінцій. Зате другі постанови мають на меті признати провінціям компетенцію вирішувати теж основні громадянські права, між якими є забезпечення вживання окремої мови попри англійську. Це останнє уже важливе для французьких канадійців. Такі постанови мають одобрити всі провінції. Якщо йдеться про справи, які відносяться до краєвого і провінціональних урядів — але не до основних громадянських прав — тоді їх ухвалює федеральний парлямент за одобренням більшости провінцій.

Вже оці різниці вказують, з якими труднощами мають до діла учасники конституційних конференцій і ними настановлена комісія. Не диво, що цілорічна праця над конституцією ще не увінчалася повним успіхом. Якщо зважити, що обєднання канадійських земель звязане з історією цілої Канади, то треба ствердити, що поступ досі зроблений, виказує добру волю усіх інтересованих чинників. Вони хочуть погодити історичні права колишніх автохтонів з правами груп, які прибули до Канади в пізніших часах.

Крім того самий парлямент зробив останніми часами великий поступ в напрямі самостійного вирішування справ, які відносяться доцільности країни та її оборони, про що давні покоління навіть не мріли. Та ці справи такі нові, що треба ще часу на їх належне зрозуміння.

Микола Чубатий.

Кардинал Євген Тіссеран та український нарід

По чотирьох роках вдруге появився на американськім континенті безпосередній зверхник Українсько-Католицької Церкви, секретар Святої Конґреґації для Східної Церкви, кардинал Євген Тіссеран. Відомо, що номінально папа є предсідником тої Конґреґації, тому секретар Конґреґації для Східної Церкви це на ділі її повний керманич. Кард. Тіссеран приїхав тим разом в спеціяльних порученнях Апостольської Столиці, що менше звязані зі справою східних католиків, одначе сам його урядовий характер надає і цій його місії деякого значення для Української Католицької Церкви в Злучених Державах і Канаді.

Кард. Тіссеран брав участь в Монтреалі в святі-маніфестації української молоді, де навіть промовляв до української громади. Переїхав він через цілу Канаду від Монтреалю до Ванкуверу, де теж стрінувся з українською церковною громадою. Тепер кард. Тіссеран є в Злучених Державах; відвідав він Филаделфію, де стрінувся з українсько-католицькою єрархією та групою духовенства. В Ню Йорку кард. Тіссеран приняв на окремій авдієнції представника Наукового товариства ім. Шевченка, автора цих рядків, живо інтересуючися долею всіх українських інтелектуалів, католиків та православних. Цей високий католицький духовник, по національности француз, сам є відомим вченим по історії византилогії. За наукові праці на цім полі був він, між іншим, відзначений теж славним американським Пристонським університетом, який надав йому почесний докторат. Не диво, що його інтересує теж і українська наука, як наука того народу, що серед католиків східного обряду становить найповажнішу групу.

Урядове становище кард Тіссерана, як Секретаря Східної Конґреґації у Ватикані, спрямовує заінтересування до справ східної Европи, де саме тепер відбувається історична драма, насилля російського комунізму над сумлінням шости мільйонів католиків східного обряду, в першу чергу українців та румунів й інших.

Та для Ватикану ця східня Европа, нині опанована атеїстичною владою Москви, що по традиціям давнього царського уряду нищить на першому місці католицькі церкви східного обряду (уніятські), має ще й другий інтерес. У Ватикані не тільки живо інтересуються релігійною трагедією нинішного дня в Україні та Румунії, але також тим майбутнім, що прийде по упадку большевизму. Високі католицькі кола інтересуються не тільки тим, щоб відвоювати страчене, але також, щоб поширити католицькі впливи на дальші східно-европейські території.

Саме Конґреґація Східної Церкви, що її веде кард. Тіссеран, вже в часі поміж двома світовими війнами була лябораторією місійного плянування на сході Европи. На цю справу одначе серед найбільше авторитетних католицьких кругів погляди були поділені — чи в місійній католицькій праці на сході Европи Ватикан повинен скорше рахувати на поєднання Російської Православної Церкви, чи православних Церков неросійських народів. Ця різниця поглядів не нова, вона вже має за собою історію кількох століть.

Ще в другій половині 16-го століття Ватикан вислав до Москви на двір царя Івана Лютого свого леґата Поссевіно, щоб той старався довести до єдности Московської Православної Церкви з Римом. Поссевіно, першорядний дипломат, нераз робив численні прислуги Іванові Лютому, як під Псковом, рятуючи Москву в біді, одначе по 10 роках, покидаючи Москву серед дуже для себе несприятливих обставин, прийшов до переконання, що надії Риму навернути Москву є безвиглядні, бо Московська Православна Церква стисло повязана з імперіялістичною політикою московського царства та є знаряддям московсько експанзії. Свої погляди виложив він у своїм творі „Московія", де рівночасно звернув увагу на більші вигляди поєднання Української та Білоруської Церкви з Римом. Саме конференції Поссевіно з провідником тогочасної України, князем Константином Острозьким, дали початок розмовам, що довели в результаті до Берестейської Унії (1596).

Теж і нині, як і перед останньою світовою війною, у Ватикані є прихильники першого та другого погляду, які кардиналові Тіссеранові прихотиться вирівнувати й обом їм дати змогу виявляти свою активність. Немає сумніву, що теперішний тісний звязок Російської Православної Церкви та її зверхника патріярха з комуністичним Політбюром, став ще одним доказом, що Російська Православна Церква є сліпим інструментом в руках кож-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Як Москва грабує сателітів?

Російський комуністичний уряд, поширюючи свій вплив в Европі та в Азії, проголошує, що Совєтський Союз „визволяє народи". При кожній нагоді московський уряд на словах відмежовується від царського імперіялізму, хоч кожному ясно, що совєтська Москва до подробиць копіює випробовані методи імперіялістичної царської Росії.

Клясичний приклад для цього є Болгарія. Цю країну царська Росія дійсно визволила від турецького панування в війні 1877-78 рр., але царський уряд хотів із Болгарії зробити свою провінцію. Тільки вимоги европейських великодержав примусили царську Росію залишити свої пляни щодо Болгарії, і Болгарія була незалежною державою аж до кінця другої світової війни. Тепер болгарів „визволила" совєтська Росія, але так, що Болгарію обернула в свою провінцію. В більшій або меншій мірі це діється з кожною державою-сателітів.

Москва вишколила у себе велике число вірних агентів із кожної нації і посилає цих комуністів у підбиті країни зі строгими інструкціями. За московську ласку ці комуністи — польські, болгарські, мадярські, чеські, німецькі, румунські, альбанські служать пославшому їх Сталінові. Але й над ними є вище начальство: справжні росіяни, що в різних формах перебувають у країнах-сателітах для нагляду над місцевими комуністами, щоб котрийсь із них не занедужав на „ухил".

За „визволення" сателіти мусять платити дуже дорого. За це „визволення" Україна заплатила і ще й досі платить Москві страшну данину. Тому теж в Україні були свої „ухили" між комуністами проти московського визиску. Але вони давно зліквідувані. Тепер різні „чистки" переживають комуністичні партії і державні апарати держав-сателітів.

В господарській політиці Москва завела в державах-сателітах свою особливу систему визиску, що лишає далеко за собою всі методи давньої експлуатації колоніяльних країн. В країнах-сателітах за німецької окупації були підприємства німецькі або такі, що були захоплені німецькою владаю. Ці підприємства Москва проголосила за свою здобич і обернула їх у свою державну власність. До цих підприємств прилучено „на рівних правах" місцеві підприємства і створено разом із совєтськими „акційні товариства". Половина акцій належить Москві, половина місцевим акціонерам.

Ці акційні підприємства працюють на основах капіталістичних, уряди держав-сателітів не сміють до цих мішатися і не можуть їх націоналізувати. Совєтські акційні товариства не платять податків або, як платять, то дуже малі, проти конкуренції інших підприємств уживають засобів терору і примусу, на свої товари призначають ціни, незалежно від місцевих відносин, свої прибутки можуть вільно переводити в Москву, а місцеві товари інших підприємств купують за низькі ціни, з тим, що ті товари продають потім з великим прибутком.

Так, напр., Москва закупила в Болгарії рожевий олій і продає його за кордоном за ціни вдесятеро вищі. Таємниці совєтських „акційних товариств" розкрив уряд комуністичної Югославії після розриву Тіта з Москвою. Напр., таке товариство для летунства, створене з Югославії після війни, одержало від Москви старі аероплани в ціні 4.5 мільйонів динарів, хоч навіть нові літаки можна було купити за нижчу ціну. Коли дійшло до ліквідації цього товариства, то Москва вимагала за ті самі машини 7 мільйонів динарів за кожну. Летунську площу, яку збудувала для цього совєтського акційного товариства Югославія, Москва оцінила на 71 мільйонів динарів, хоч будівельні витрати виносили міліярд динарів. Москва забезпечує себе перед будьякою стратою в акційних підприємствах: коли станеться дефицит, то за це платять місцеві власники акцій. Совєтські 50% акцій лишаються непорушні при всіх обставинах.

Совєтські акційні товариства прямують до того, щоб монополізувати продукцію певного роду в своїх руках. Це значить, що народне господарство держав-сателітів повільно, але певно переходить у власність Москви. В різних країнах цей процес розвивається неоднаково, але пляни Москви лишаються незмінні.

Найбільшого „поступу" в цьому відношенні досягнула Румунія. Там 13 совєтських акційних товариств контролюють всі важливіші підприємства країни: нафтову промисловість, вугільну промисловість, корабельне будівництво, деревну промисловість, хемічну індустрію, тяжку промисловість, фільмову індустрію і т. д. Так „ліквідація капіталізму" в державах сателітах завершилася створенням совєтського капіталізму, який визискує народи безоглядніше ніж приватний капіталізм.

Х. М.

М. І. Зощенко

ВИПРОБУВАННЯ ГЕРОЇВ

1)

Я, товариші, двічі був на фронті. В царську війну і вчасі революції, в горожанську. Воював, можна сказати, здорово. Проте, особливих героїв я не знав. А, взагалі кажучи, герої були. Особливо ж сильно запав мені в душу один чоловік. Цей чоловік не був такий от великий революціонер або народний провідник, вожд чи підкорювач Сибіру. Це був звичайний помічник рахівника, а саме Микола Антонович. Його прізвище навіть, на жаль, забув. А працював цей Микола Антонович разом з нами на полі с.-г. в місті енному. Ні, я ніколи не любив канцелярського діла. Мені завжди хотілось знайти щось таке величне, якийсь там простір полів — якісь ліси, вивірки, звірі, який-небудь там захід сонця. Хотілось їздити на велосипедах, на верблюдах, хотілося говорити різні слова, будувати будівлі, стайні, залізничні шляхи і т. д. і т. п. Ні, я не любив умочати пера в чорнильниці. Але, між іншим, прийшлося мені попрацювати і на цьому чорнильному фронті. Мене примусила піти на це діло шеренґа нещасливих обставин.

Я працював до цього в радгоспі. Я утримував керівну посаду — інструктор по кролеводству. От тримаю я цю посаду і виникає у мене превеличезна принеприємність. А власне: почали в мене качки в ставку топитися. Тобто, скажіть бувшому інструкторові по кролеводству і куроводству, що качка може у воді потонути, я б ніколи цьому не повірив, а, навіть, можливо, грубо розлаявся б у відповідь! Качка, можна сказати, створіння цілком і навіть дуже пристосоване до води. Їй по своїй природі вода доступна. Вона плаває і пірнає прямо як риба. І топиться їй ну просто не дозволяється. І все ж у нас по невідомій причині почали качки в ополонці топитися. Кури, звичайно, теж рівнобіжно з ними топилися. Але кури — це не дивно, курям по своїй природі топитися позволено. Але качка, це вже, знаєте, забагато. Не дивлячись на це, качки почали у мене топитися. І за місяць втопилося у мене 36 качок. От топляться у мене ці качки. А я — інструктор по кролеводству і птицеводству! І від цих справ у мене серце завмирає, руки холонуть і ноги відбирає.

Почали ми спостерігати. Бачимо — все в порядку. Ополонка на озері. Качки плавають і пірнають. І бачимо ми, що назад на лід вони вийти не можуть. Інші качки, більш міцніші і котрі хитріші, — ті виходять за допомогою своїх братів по перу. Вони нахабно становляться другим качкам на голову і на що попало, і після стрибають на лід. А останні качки, більш розгублені і котрим нінащо опиратися, — ті, на жаль, топляться. Вони плавають кілька годин підряд, кричать нелюдськими голосами і потім, від цілковитої перевтоми і від неможливости вийти на високий лід — топляться.

Тут селяни із сусіднього радгоспу почали давати поради:

— Що ви, — кажуть, — арапи, робите зі своєю продуктою? Ви, — кажуть, — повинні лід трохи піддовбати і піском посипати, в іншому ж разі, — кажуть, — у вас вся птиця на дно піде.

Тут, цілком вірно, з нашого боку вкрався злочинний недогляд і, головне, незнання всієї суті. І хоча в той час сякий-такий іспит на звання куровода ми і здавали, все ж про всі курячі тонкості і поняття не мали, тимбільше, що іспит ми здавали саме в голодовку, так, що, власне, навіть і не до того було, не до іспитів. До того ж ми здавали в більш південному районі, де зима буває м'ягша і ніякого льоду взагалі немає. Так що таких питань, ну, просто, не доводилось заторкувати. Що відноситься до своїх радгоспних хлопців, то вони, вірогідно, дещо знали і розуміли, але мовчали. Тим більше, — це було їм на руку — вони потонувших качок після складення акту смажили, парили і варили, і не дивлячись на прилюдне втоплення — з насолодою споживали їх з кашею і з яблуками.

От втопилося у мене 36 качок і, значить, діло дійшло до вищого керівництва. От керівництво викликає нас в управу, кричить і говорить різні горді, бичуючі слова, мовляв, чоловік ви, без сумніву, в своїй справі доволі практичний, цінний і розуміючий, навіть були поранені на початку громадської війни, але оскільки, чорт візьми, у вас качки стали топитися, то це економічна контрреволюція і шпигунство на користь англійського капіталу. І коли це так, то ви, здається, не відповідаєте своєму призначенню. Вас, — говорять, — ми, безперечно, не звільняємо, тільки, зробіть милість, не працюйте більше. А йдіть собі в управу — папери, чорт візьми, в шапку зашивати. Такі бичуючі слова говорить мені вище керівництво і наказує засідати в канцелярії. От з'являюся в канцелярію, в управу радгоспів, і приступаю до виконання своїх прямих обов'язків.

А комісаром у цій управі був такий собі Шашпурин. Він був чорноморський матрос. Дуже такий одчайдушний чоловік і двічі поранений, герой громадської війни. Але, між іншим, тим правдивим героєм був не він. Правдивим героєм виявився рахівник Микола Антонович. Так ось цей комісар Шашмурин тримав усіх твердо. Він запізнюватися не дозволяв, тільки що — жахливо лаявся і всіх працівників канцелярії підозрівав у тому, що вони мало співчувають ділу комунізму. І від цього питання він дуже мучився і хвилювався.

— Ну, безперечно, — говорить, — ще б, всі ви, як тільки що, морди свої відвернете. А ну, прийде біла гвардія, і ви, — говорить, — знову почнете свої канцелярські спини вигинати і різні чудові царські і дворянські слова промовляти.

Білий же фронт, дійсно, був од нас не дуже далеко. Ні, він до нас не дійшов. Але покищо він підсовувався, і навіть один час ми чекали падіння города Арюпина, Смоленської губернії. І чим ближче, знаєте, підсувався білий фронт, тим жахливіший був наш військовий комісар Шашмурин. Він дуже всіх лаяв останніми словами, хвилювався і випитував у кожного, які хто має думки і кому більше співчуває — комуністичному рухові під проводом Третього інтернаціоналу, чи, може, дворянському класові. Так, безперечно, всі запевняли його у своїй повній відданості, божились, клялися і навіть ображалися, мовляв, за що на нас така темна підозра падає.

Одним словом, одного разу комісар Шашмурин влаштував у нас в канцелярії штуку, — за котру він потому злетів зі своєї посади. Він одержав сувору догану і, крім того, його прибрали в інше місто за праволівацький ухил і перевищення влади. А захотів він провірити, хто в нього із ввірених йому службовців дійсно вороже наставлений і хто гаряче співчуває владі трудящих. Ні, тепер згадати про це просто дивно. Це була зроблена груба комедія. Все шитокрито було білими нитками, але в той мент ніхто комедії зопалу не помітив, і все було прийнято за чисті гроші.

Ось що стругнув військовий комісар Шашмурин.

(Докінчення буде).

День Об'єднаних Націй у 1950 році

24-го жовтня минуло рівно п'ять років, як Хартія Об'єднаних Націй вступила в силу, як світовий закон.

П'ять років тому деякі люди передбачали, що Об'єднані Нації повинні виконувати свої завдання у світовому суспільстві, поділеному між Сходом і Заходом. І справді Організація мала труднощі на цьому шляху, але має й чимало доказів своєї здібности діяти. Коли в червні ц. р. Рада Безпеки закликала держави — члени Об'єднаних Націй — допомогти Корейській Республіці переборoти збройний напад, то на цей заклик відгукнулося 53 держави і більшість з них запропонувала конкретну допомогу.

Об'єднані Нації щоденно шукають і знаходять рішення в справі сотень найрізноманітніших питань. Все робиться з метою забезпечити мир за допомогою спільної акції, за допомогою закону і порядку, за допомогою поліпшення умов життя людства.

Мир за допомогою закону і акції якраз і втілює основну ідею Об'єднаних Націй про спільну працю для спільної мети. Вужче, це визначає об'єднану акцію проти аґресорів. На цьому відтинку, хоч праця була найважча, та і досягнення були найбільші за останні п'ять років. Рада Безпеки Об'єднаних Націй вплинула на відтягнення совєтських військ з Ірану, встановила мир в Індонезії і Греції, покінчила з кровопролиттям у Палестині, допомогла ліквідувати Кашмірський конфлікт, допомогла покінчити блокаду Берліна. Вона поставила держави-члени під прапор Об'єднаних Націй щоб силою покінчити з аґресією в Кореї.

За останні п'ять років Генеральна Асамблея, в якій заступлені всі члени Об'єднаних Націй, також успішно виступила у полагодженні міжнародніх конфліктів. Вона з'ясувала питання і накладала моральний тиск на країни, що відходили від основних принципів Об'єднаних Націй.

Мир за допомогою закону і порядку є другим завданням Об'єднаних Націй. Лише упорядковане суспільство може бути мирним суспільством. Міжнародний закон передбачає компроміс між багатьма відмінними юридичними системами і тому його зростання йде повільно. Та проте, програма Об'єднаних Націй виконується і Міжнароднім Об'єднаних Націй в Гаазі і Міжнародною Юридичною Комісією та кладе основи для панування в світі закону і порядку, за якими країни мають виносити всі непорозуміння до усталених судів, так само як це сьогодні роблять окремі люди.

Мир за допомогою поліпшення умов життя людства, властне, і є тою частиною програми діяльности Об'єднаних Націй, що забирає у цієї організації найбільше грошей і часу. Адже проблема миру є врешті проблемою задоволення людей. Економічна і Соціяльна Рада є центром діяльности Об'єднаних Націй на цьому відтинку. При цій Раді є дванадцять комісій, що працюють в різних галузях, починаючи від економіки і кінчаючи людськими правами. Вона також співпрацює з десятьма спеціялізованими аґенціями Об'єднаних Націй. Серед них треба назвати Світову Організацію Здоров'я, Організацію Харчів і Сільського Господарства, Міжнародну Організацію Праці. Ці аґенції мають свій власний бюджет, збирають гроші на свою працю і часом мають членами від 18 до 91 держав. Інші установи, як наприклад Міжнародний Надзвичайний Фонд для Дітей є організовані Об'єднаноми Націями для виконання окремих завдань, коли на то повстає потреба.

Об'єднані Нації також піклуються про населення залежних територій. Спеціяльна Опікунча Рада установляє норми поводження з населенням для всіх держав-членів Об'єднаних Націй, що адміністують територіями, згідно з міжнародною системою опікунства. Ця Рада також перевіряє інформацію щодо умов життя 185 мільйонів людей, які живуть в інших залежних країнах.

Спокійна робота Об'єднаних Націй у напрямку проґресу до миру часто затемнюється іншими, гучнішими подіями. Але роля їх у функціонуванні світового суспільства величезна. Через це наша країна непохитно підтримує Об'єднані Нації і намагається посилити їх авторитет та дійовість. Через це Труман, проголошуючи День Об'єднаних Націй, закликав кожного американського громадянина з честю відзначити його.

ДИВНИЙ ПАЛОМНИК приїхав до Риму з нагоди Святого Року на старосвітському колесі. Це Ґідо Евенґелістас з Англії, що був в дорозі три місяці.

Проф. І. Мазепа про потреби і вигляди українських змагань

Ульмівські „Українські Вісті" надрукували розмову свого кореспондента а головою Виконного Органу Української Національної Ради, проф. Ісааком Мазепою, з 6-го жовтня ц. р., в якій з'ясовується деякі інтересні погляди представника офіціяльної української політики на вигнанні на потреби і вигляди українських змагань в міжнародному аспекті. Головніші з цих запитів і відповідей:

Як, на Вашу думку, може вплинути розвиток світових подій на долю українського народу?

Історія поневолених народів показує, що сприятливі міжнародні обставини можуть допомогти їм визволитися і відновити своє власне державне життя. Так, свого часу за допомогою великих держав Европи пощастило визволитися з турецької неволі болгарам, сербам, румунам і грекам. Також під час революції 1917 р. постали як державні організми Латвія, Естонія, Литва і Польща при найближчій допомозі західньоевропейських держав. Але Україна, не зважаючи на всі свої зусилля, стала жертвою чужонаціональної окупації, бо міжнародні взаємини до її державних змагань склалися несприятливо. Малі невеличкі держави могли утворитися на території колишньої Росії при існуванні в Европі **старих** поглядів на справу Сходу. Але Україна, з її 40 мілн. насел. і багатою територією, могла постати тільки при умові радикальної зміни цих поглядів, якби світ відкинув ідею „єдиної Росії" як пережиток історії. Тата ситуація для України тоді ще не наступила.

Після другої світової війни міжнародня ситуація змінилася. Під впливом аґресивної політики комуністичної Москви світ поволі став приходити до переконання, що існування російської імперії, яка ніколи в своїй історії не мала вільного політичного ладу і не знала пошани до свободи інших народів, загрожує поневоленням не тільки народам Сходу Европи, а й народам усього світу. Після першої світової війни відомий англійський політик Ллойд Джордж твердив, що українська проблема стане актуальною через чверть століття. Тепер ця прогноза здійснюється. Недавно голова британської партії Праці Сем Вотсон, напр., заявив, що Україна належить до Европи і мусить вернутися до неї". Подібні думки висловлюють тепер визначні політичні діячі також у різних інших країнах. Політичний світ починає розуміти небезпеку російського імперіялізму і починає дивитися глибше на проблему Сходу Европи, зокрема на проблему України. Російський імперіялізм не є якийсь новотвір комуністичного режиму, він глибоко вкорінений у політичній традиції Росії. Тому думка про потребу радикальної боротьби з російською аґресією дедалі приймається в політичному світі з більшою увагою і признанням. Для нашої визвольної акції це має важливе значення.

Які завдання стоять перед українською еміґрацією в зв'язку з теперішньою міжнародньою ситуацією?

Ми повинні насамперед подбати про підготову своїх власних внутрішніх сил. Як відомо, революція 1917 року застала наше суспільство не готовим до великих подій. Це немалою мірою спричинилося до невдач і неуспіхів української боротьби тієї доби.

Поруч з цим, мусимо якнайбільше активізувати свою працю на міжнародньому форумі. Українська проблема складніша, ніж проблема багатьох наших сусідів. Ми повинні працювати за широко подуманим пляном і спиратися в його здійсненні не тільки на свої власні сили, а й на сили інших народів, поневолених Москвою.

Акція для створення тіснішого бльоку чи господарсько-політичного союзу східньоевропейських держав і народів провадиться Виконавчим Органом від початку існування УНРади. Ближчим часом у цій справі має відбутися конференція представників політичних центрів націй, поневолених большевицькою Москвою.

Рівночасно з цією акцією Виконавчий Орган, згідно з постановою II-ї сесії УНРади, вживає заходів до включення України, через т. зв. Европейський Рух, до Об'єднаної Европи. Як відомо, акція Об'єднаної Европи провадиться зусиллями европейських політичних діячів двома шляхами: державним і громадським. В першому випадку наш політичний центр працює через своїх уповноважених у різних країнах. В другому випадку ми маємо можливість діяти за допомогою окремих українських політичних угруповань або навіть і окремих наших визначніших політичних діячів. Цей другий, громадський шлях — це т. зв. Европейський Рух, що має для нас, як і для інших поневолених Москвою народів, важливе значення: він відкритіший і доступніший для поневолених народів, ніж державний, бо поневолені народи тим часом не можуть виступати як уряди.

Включення України до Европейського Руху може мати велике значення в нашій визвольній акції. Це ставило б нас нарівні з іншими західноевропейськими народами, а крім того забезпечувало б Україні повну піддержку з боку інших держав і народів у нащій боротьбі за незалежність і вступ до Об'єднаної Европи.

Яким способом, на Вашу думку, можна максимально розвинути працю ВО УНРади і як найлегше змобілізувати сили українського громадянства для цієї мети?

Щоб ВО УНРади міг максимально розвинути свою працю і притягти відповідні кадри співробітників, для цього потрібні насамперед достатні матеріяльні засоби. Без відповідних засобів неможливо виконати всіх цих завдань, що стоять перед нами. Коли такі народи, як напр. чехи або поляки, спромоглися свого часу здобути мільйони долярів для свого визволення, то чи ж може УНРада і її ВО розгорнути як слід нашу визвольну акцію при своїх порівняно дуже і дуже скромних засобах? На цей мент наше громадянство повинно звернути належну увагу.

Другий важливий момент, потрібний для якнайбільшого розвитку праці ВО, це — єдність наших національних сил. У нас багато витрачається часу й енерґії на внутрішню боротьбу, на полеміку і безоглядну критику. В інтересах справи вже крайній час для того, щоб облишити безконечні ідеологічні та інші неділові дискусії і приступити до конструктивної, творчої праці. Велика українська революція дала нам ясну національну ідею — незалежної соборної Української Держави, з демократичним ладом. Тому нема чого дискутувати над тим, що вже більше як чверть століття увійшло у свідомість кожного українця.

В цей відповідальний момент, коли нашому народові загрожує національне, а навіть фізичне знищення з боку комуністичної Москви, усі українці, де б вони не жили, повинні стати однодушно до праці для визволення нашої Батьківщини. Тільки при таких умовах зможемо максимально розвинути нашу визвольну акцію.

Яким способом, на Ваш погляд, український визвольний рух може здобути прихильність у світі серед рішальних політичних чинників?

На мою думку, для нашої визвольної справи дуже важливо, щоб ми мали політичне й моральне довір'я в демократичному світі. Світ визнає і ставиться прихильно до таких рухів, які виявляють свою політичну зрілість. З цього погляду внутрішня й закордонна політика тісно зв'язані між собою. Упорядковані внутрішні взаємини дають кожному народові шанси визнання в світі. І навпаки: факти, що свідчать про політичну незрілість того чи того народу, шкодять визнанню його права на державне самостійне життя.

Одним з виявів упорядкованости внутрішніх взаємин є, між іншим, належна репрезентація даного народу на міжнародньому форумі. Щодо цього треба признати, що за ці два роки ми, українці, зробили чималий крок вперед. До створення УНРади наше суспільство мало не одного, а кілька претендентів на ролю речників українського народу. Відомо, напр., що на паризькому зібранні Об'єднаних Націй у 1946 р. від українців замість одного було подано аж 7 меморіялів. У цьому була наша слабкість, і цю слабкість наші супротивники добре використовували в своїх інтересах на шкоду нашого народу. Після утворення УНРади запровадився інший порядок: право виступати іменем українського народу перед світом належить єдино Українському Державному Центрові.

Живемо в добу демократії, що йде до перемоги в усьому світі. Уряди демократичних великодержав пильно вивчають рухи поневолених під Москвою народів. Той народ, що дозволить собі захоплюватися всякими диктаторськими ідеологіями, сам собі загрожує шлях до зв'язку з демократичним світом. Виразна демократична лінія в нашій політиці дасть нам змогу здобути прихильність у демократичному світі.

Як Ви дивитесь на сучасну ситуацію в Україні і на перспективи боротьби за незалежність українського народу?

Не зважаючи на нечувано тяжкі умови, в яких нашому народові доводиться жити під московською окупаційною владою, ми мусимо провадити свою визвольну акцію з непохитною вірою в краще майбутнє нашої Батьківщини. Ще під час революції 1917 р. український рух набрав характеру великого національного здвигу. Напр., при виборах до Українських Установчих Зборів за списки українських партій, що стояли за Самостійну Україну, подано 70% всіх голосів.

Правда, Українські Установчі Збори не могли зійтися через наступ московських большевиків. Але вибори до цих Зборів відбулися майже на всій території України і своїми позитивними для українців вислідами заімпонували навіть російським провідникам з їхньою ідеологією „єдиної Росії". Як відомо, під впливом великого, масового українського руху, російський совєтський уряд визнав незалежність України окремою постановою з 4. грудня 1917 р., в якій говорилося: „Ми, Рада Комісарів Російського Народу, визнаємо без жадних обмежень або умов і у всіх відношеннях національні права й незалежність Української Республіки".

Роком пізніше, після протигетьманського повстання, що вибухло під проводом українських партій у зв'язку з проголошенням П. Скоропадським федерації з Росією, Центральний Комітет Російських Соц.-Демократів (меншевиків) ухвалив постанову про федерацію з Україною (хоч раніше був навіть проти автономії), а Центральний Комітет Обласної Організації цієї ж партії на Україні висловився за цілковиту незалежність України.

За ці три десятиліття національна свідомість в Україні сильно зросла. Одним з доказів цього є невпинний спротив українського народу московському насильству, зокрема героїчна боротьба Української Повстанської Армії. Це дає нам підставу вірити, що в слушний час вся Україна однодушно стане до державного будівництва для відновлення самостійної соборної Української Держави.

Кардинал Євген Тіссеран та український нарід

(Докінчення зі сторони 2-ої)

ночасної влади російської імперії і така її роля буде так довго, як довго Росія буде евразійською імперією.

З другого боку героїчна постава Української Католицької Церкви — єрархії подавляючої більшости духовенства та вірних, проти московського Політбюра стала живим доказом глибоких вже звязків українського народу зі заходом. Саме ці події піднесли значення українських католиків у Ватикані, про що нині вже не можна сумніватися. Доказом того хочби улаштована тепер у Ватикані з нагоди Святого Року виставка, „Церква в Катакомбах", відвідувана сотнями тисяч прочан католиків та туристів до Італії з цілого світу. Український відділ тої виставки займає чолове місце. З усіми детайлями представлені там релігійні переслідування західних українців. Є там портрети всіх арештованих та замучених єпископів-вязнів українців Західної та Карпатської України. Немає сумніву, що ватиканька виставка з українським відділом є дуже цінним джерелом інформації світу про український нарід.

Виразником того збільшеного значення українських католиків серед високих кругів Католицької Церкви стало теж живе заінтересування кард. Тіссерана українцями, бо йому нині часто приходить стрічатися з українською церквою й національною дійсністю. В останніх роках української недолі кард. Тіссеран дав багато доказів глибокої приязни для українського народу.

Слід пригадати, що як у першім, найчорнішім році української скитальчої дійсности (1945), коли то американська військова влада в Німеччині, непоінформована добре про причини української еміграції на захід, стала нерідко насильно видавати скитальців в руки совєтської влади, кардинал Тіссеран забрав своє важке слово та осудив таке поступування як негуманне та нехристиянське. Немає сумніву, що його рішучий голос звернув увагу високих американських чинників у Вашингтоні на цю аномалію.

Стрінувшися віч-на-віч зі сотнями тисяч українських скитальців, кард. Тіссеран вірно інформований єпископом Бучком, інтервенює в Ватикані в користь української академічної молоді, інвалідів та в користь української науки, які дістають з папської скарбниці десятки тисяч долярів допомоги на гуманітарні та культурні цілі.

Оремою прихильністю кард. Тіссерана втішається українська наука, репрезентована Науковим Товариством ім. Шевченка. Видячи скрутне положення українських вчених на терені Німеччини, завдяки попертю кард. Тіссерана Ватикан призначує суму на закупно посілости з більшим домом в Сарсель під Парижем у Франції, де саме тепер відкрито готовий приют для української науки та для тих українських вчених, що не бажають покидати Европу. Не від речі буде додати, що першим поселенцем цеї оселі українських вчених Наукового Товариства ім. Шевченка став відомий український православний вчений Дмитро Дорошенко, президент УВАН-у, що недавно повернув з Канади до Европи.

Окрему увагу присвятив кардинал Тіссеран розбудові Українсько - Католицької Церкви в Америці. Канада, замість одної єпархії, має тепер три, що сильно скріпило авторитет українців на терені Канади. Ходять вістки, що плянуються ще й інші корисні реформи для скріплення Українсько-Католицької Церкви також поза Канадою.

Урядове становище Тіссерана, як кардинала Католицької Церкви, є того роду, що він приязно ставиться до всіх народів світу. Проте немає сумніву, що в кард. Тіссеранові український нарід має щирого приятеля, який свою приязнь зазначує менше словом, а більше ділом, зокрема в такі скрутні часи для українського народу, його Церкви та його культури, як теперішні.

АМЕРИКА ПОДАРУВАЛА КОРЕЙЦЯМ ДВА ВОЄННІ КОРАБЛІ

Токіо, 24. жовтня. — Злучені Держави подарували сьогодні Корейській Республіці два малі воєнні кораблі (фреґати). Ці кораблі під час другої світової війни були передані Совєтам в порядку Ленд Лізу і їх рік тому совєтські власті звернули американцям.

ФОРУМ ЩОДЕННИКА ГЕРАЛД ТРИБЮН.

Ню Йорк. — Темою цьогорічного Форуму, улаштовуваного щоденником Ню Йорк Гералд Трибюн є „Мобілізація Американської Сили для Забезпеки світу". Форум почався в понеділок ввечорі в балевій залі Валдорф Асторія Готелю. Темою першого реферату було: „Вплив мобілізації на свобідну підприємчивість Америки" Реферат виголосив В. Аверел Гариман, спеціяльний помічник президента.

● В британському парляменті обговорюється справу британського атомового вченого, проф. Бруна Понтекорво, з походження Італійця, що „зник" у Фінляндії. Існують підозріння, що він міг перейти до Совєтів, знаючи деякі британські атомові таємниці.

● Відфотографували 128,000 зір в астрономічній лябораторії університету Єйл у Ню Гейвен, Конн. Праця тривала 23 роки і обіймила половину зоряного неба.

● Канадійська бриґада охотників відїхала до Кореї. Вона нараховує 10,000 вояків. Перша частина відїхала 14 жовтня. Решта відїде поступово до кінця листопада.

● Для навернення комуністів треба поширити суспільно-добродійну діяльність по цілій країні. Таку резолюцію винесли студенти шости середніх шкіл, зібрані на конференції в Іст Орендж, Н. Дж. Вони дискутували над способами для спинення комунізму серед молоді й старших.

ЧУПРИНКА - ШУХЕВИЧ

(Докінчення зі стор. 1-шої)

хрустальним характером, глибокою релігійністю та безмежною відданістю справі визволення України, що й засвідчив своєю боротьбою і смертю. Головне командування Української Повстанської Армії, якої він був співорганізатором, ген. Чупринка—Шухевич перебрав в другій половині 1943-го року — тоді ще в ранзі полковника. Від тоді він безперервно командував нею та її боротьбою аж до своєї героїчної смерти. Брав активну участь у формуванні Української Головної Визвольної Ради (УГВР) і на першому її зборі, як головний командир УПА, був вибраний головою її виконавчого органу, Генерального Секретаріяту, та секретарем військових справ.

Ген. Чупринка-Шухевич, що був радичем відомого львівського адвоката, автора і колишнього отамана УСС, д-ра Степана Шухевича, віддав в жертву Україні не тільки себе самого, але й цілу свою родину, яку зустріла трагедія, що переходить справді межі людського болю. Брат Генерала, Юрко Шухевич, був замордований катами НКВД в підвалах львівської в'язниці при вул. Лонцького в дні 30-го червня 1941. р., безпосередньо перед втечою большевиків зі Львова перед німцями. Сестра Наталка коротко перед тим була засуджена большевицьким судом у Львові на 15 років заслання та вивезена. Її дальша доля невідома. Батько і мати були засуджені большевиками в 1945 році на 10 років заслання кожне і вивезені. Батько помер в дорозі на заслання, а доля матері невідома. Дружина Генерала, Наталка з Березинських, сестра відомого революціонера Юрка Березинського, що був вбитий польською поліцією під Городком, була засуджена большевиками в 1946 р. на 10 років заслання і вивезена. Її дальша доля теж невідома. Їх двоє дітей: син Юрко, що тепер мав би 16 років, був забраний до большевицького табору „безпрізорних", де його виховували на яничара. Після невдалої спроби втечі з табору, органи МГБ витатуували йому на руках (верхніх долонях) його прізвище та його концентраційне число. Їх дочка, що тепер мала б 10 років, була передана на „перевиховання" секретарці місцевої комуністичної ячейки, учительці і аґітаторці. Її теперішня доля невідома.

Це в короткому траґедія і героїзм довкола величньої постаті поляглого в бою за волю України головного командира Української Повстанської Армії, генерала Тараса Чупринки — Романа Шухевича. Дальші подробиці — в наступних числах „Свободи".

ПАТРІЯРХ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ — ГАЛИЧАНИН.

За відомостями щоденника „Новое Русское Слово" відбувся в стейті Массачусетс попередньої неділі з'їзд російських православних єпископів Канади й ЗДА, які одобрили митрополита Иосифа Климовича із Спрінґфілд, Масс. „патріярхом русскої православної церкви в Північній Америці" і в такий спосіб створили третю юрисдикцію. Було приявних двох архієпископів, двох єпископів і самий митрополит Иосиф Климович, який заявив, що зриває зв'язки з московською патріяршою церквою і проголошує себе духовним головою всіх русских православних в ЗДА і в Канаді.

„Новий „патріярх" мало вісний серед русских американців" — пише „Н. Р. С." „Нам доносять, що він галичанин з уродження. Був зпочатку униятським священиком опісля входив в юрисдикцію митрополита Теофіля, а опісля зорганізував свою „русскую Христову народну церкву", яка під теперішню пору вербує прихильників головно серед галичан і українців".

До цієї новинки додає газета пояснення рос. православного єпископа Никона з Флориди, що „Иосиф Климович ніколи не був підвищений до достоїнства архієрея русскої православної церкви і не находиться між духовниками русскої церкви, а засвоєння собі титулу патріярха не може мати ніякого церковного значення". — (На скільки нам відомо, Иосиф Климович ніколи не був українським катол. „униятським" священиком. Про нього свого часу було відомо, що він був учителем музики в читальні „Просвіти" в Тисьмениці, опісля виїхав до ЗДА і тут став православним священиком. Якийсь час побував в Південній Америці, а тепер, як показується, знову повернув до ЗДА.)

МАРШАЛ ШУКАЄ ПОМІЧНИКА ДЛЯ ВИРОБУ КЕРІВНИХ СТРІЛЕН.

Вашингтон. — Секретар оборони Джордж К. Маршал виявив, що він пошукує спеціяльного асистента виробу керівних стрілен. Це вказує, що керівні стрільна мають першенство в продукції і вже находяться в такій стадії, що надаються до практичного вжитку. Як кандидата висувають К. Т. Келера, президента корпорації Крайслера, що виробляє авта. Приятелі Келера виявляють, що він опрацював в департаменті оборони над програмою виробу керівних стрілен від довшого часу добровільно.

„ЗАСТАНОВІТЬ ВЕЛИКІ БРЕХНІ СТАЛІНА!"

Ню Йорк. — Великі щоденники поміщують на цілу сторінку оголошення, платне „Нюйорським Комітетом Походу за Волю" з повідомленням, що вже побудовану нову станцію Радіо Вільної Европи для передачі гасла: „Застановіть великі брехні Сталіна!" За комітет підписаний ген. Лушус Клей.

ПОМЕР Д-Р СТЕПАН БІЛЯК

Минулої п'ятниці, як довідуємося, помер в Майямі, Флорида, відомий український громадський діяч, бувший посол Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО) до польського сойму, адвокат д-р Степан Біляк, що перед роком, разом з дружиною, приїхав до цеї країни з европейської скитальщини. — Помер на недугу рака.

● Християнсько - демократична партія Західної Німеччини рішила зірвати всі стосунки з партією тої самої назви в совєтській зоні, вважаючи її за комуністичного вислужника.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 24. вересня 1950 р. померла по тяжкій недузі, в 50 році життя членкця Тов. ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу в Филаделфії, Па.

ОЛЬГА ОСЯДАЧ.

Полишила в смутку мужа Олексу, сина Петра, дві дочки Олену і Йосифину та дві внуки. Походила зі села Дітче, повіт Ярослав, Західна Україна.

Похорон відбувся 28. вересня 1950 з дому жалоби при участи родини, приятелів, та членів до прав. катедри, а відтак на вічний спочинок на цвинтар Оклин.

Хай американська земля буде їй легкою!

С. Чорномаз, секр.

Дня 6. жовтня 1950 року відійшла на вічний спочинок членкця від. 112 УНСоюзу в Клівленд, Огайо,

АНАСТАЗІЯ ПРИТУЛЯК

Покійна була діяльною, активною та жертвенною членкцею, зокрема у відділі Укр. Зол. Хреста. І хоч була вже хорою, то ще таки, по можности своїх сил, приходила до домівки пакувати, та зашивати пачки потребуючим до краю. Покійна, ще перед смертю висказала побажання, щоб не давати їй цвітів від Зол. Хреста, а натомість вислати жертву на Сироти в Европі. Тому Укр. Зол. Хр. і ОДВУ на покійної бажання висилає $10 через Допомоговий Комітет.

Спи дорога Сестро Зол. Хр., нехай прибрана земля буде Тобі легкою.

Марія Кукіл, секр. Зол. Хр.

Треба крови, щоби ратувати життя. Замешкалий в Шікаґо переселенець Василь Понятишин мусить негайно перейти тяжку операцію легенів і потребує 12 паньтів крови. Просимо добрих людей о поміч і жертву крови для тяжко хорого.
Mercy Hospital, 2526 Columet Ave.
Victory 2-4700 — Bank for Blood for Wasyl Poniatyshyn

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ТАРЗАН, ч. 2457. Непідозріваючі кримінальники ідуть на спочинок.

IN GREAT EXCITEMENT DIGBY BEARD READ THE MESSAGE.

Man wanted by authorities for murder will be at spot today where left by pilot Digby Beard.

WITHIN THE HOUR DIGBY'S PLANE TOOK OFF WITH A PARTY OF THE CONSTABULARY ABOARD.

BELIEVING THE CAPTAIN HAD RETIRED, SCONDER AND CRIMP SOUGHT SLEEP.

Серед великого поденервування Дігбай Берд відчитав депешу.

Чоловік, пошукуваний владою за вбивство, буде на місці, де його лишив пілот Дігбай Берд.

За годину літак Дігбая відлетів з гуртом поліціянтів.

Думаючи, що капітан пішов на спочинок, Сконде і Крімп пішли спати.